

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul de Hotărâre de Guvern cu privire la aprobarea Regulamentului privind construcția/reconstrucția centralelor electrice și abrogarea unor hotărâri ale Guvernului

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Regulamentului privind construcția/reconstrucția centralelor electrice a fost elaborat de către Ministerul Energiei, în temeiul art. 4 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică (Monitorul Oficial Nr. 193 - 203 din 08.07.2016, art. 413).

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

În prezent, autorizarea instalării unei centrale electrice cu o capacitate mai mare de 20 MW sau a majorării capacității unei centrale electrice existente în cazul în care capacitatea adițională este mai mare de 20 MW se realizează în conformitate cu procedura stabilită în Regulamentul privind construcția/reconstrucția centralelor electrice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 436/2004, elaborat și aprobat în conformitate cu prevederile Legii nr. 1525/1998 cu privire la energetică, care a fost abrogată în 2017 prin Legea nr. 174 cu privire la energetică.

În contextul armonizării legislației Republicii Moldova în domeniul energetic cu principiile sistemului de drept al Uniunii Europene care reglementează acest domeniu, proces lansat în cadrul implementării angajamentelor asumate de Republica Moldova prin semnarea Acordului de Asociere între Republica Moldova, Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora (ratificat de Parlamentul Republicii Moldova prin Legea nr. 112 din 02.07.2014), precum și în legătură cu îndeplinirea angajamentelor asumate de către Republica Moldova în cadrul Tratatului Comunității Energetice, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat în redacție nouă Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică și Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, astfel fiind transpuse principiile stabilite în pachetul energetic trei al Uniunii Europene.

Dezvoltarea conceptelor aferente gestionării domeniului energetic, și progresul continuu înregistrat la dezvoltarea cadrului legislativ, au contribuit la ajustarea și modificarea acestuia. Totodată, aceste noi principii și concepte depășesc unele prevederi/elemente existente inclusiv în versiunea în vigoare a *Regulamentului privind construcția/reconstrucția centralelor electrice*, și anume:

a) Asigurarea mai multor premise potențialilor investitori, inclusiv pentru determinarea locurilor de amplasare a centralelor electrice în baza propriilor evaluări ce țin de sursele de energie/combustibil, capacitățile rețelelor electrice, fezabilitatea economică, impactul asupra mediului, stabilite în Concepția de dezvoltare și Schema de amplasare a centralelor electrice în Republica Moldova până în anul 2010, aprobată prin [Hotărârea de Guvern nr. 830/2003](#) și abrogată ulterior prin Hotărârea de Guvern nr. 796/2012;

b) În contextul dezvoltării piețelor concurențiale de energie și al deschiderii pieței energiei electrice, construcția de noi centrale electrice nu se negociază cu instituțiile publice, după cum este prevăzut în Regulamentul privind construcția/reconstrucția centralelor electrice, în vigoare;

c) Admiterea în exploatare a centralelor electrice și a instalațiilor de racordare aferente acestora se confirmă prin actul de corespundere emis de organul supravegherii energetice de stat. Respectiv, secțiunea cu privire la finalizarea și darea în exploatare a obiectelor energetice din Regulamentul privind construcția/reconstrucția centralelor electrice, în vigoare, nu corespunde cerințelor legislației naționale în vigoare;

d) Acțiunile de testare, conectare la rețea și de reglaj se efectuează de către operatorul sistemului de transport în cadrul procedurii de racordare și punere sub tensiune a instalației, în temeiul actelor normative de reglementare aprobate de ANRE, și nu implică emiterea unui document distinct în acest sens. Astfel, cadrul normativ în vigoare nu prevede necesitatea obținerii unei autorizații pentru exploatare de la operatorul sistemului de transport după cum este precizat în Regulamentul privind construcția/reconstrucția centralelor electrice, în vigoare.

Autorizarea este principiu transpus exact din Directiva nr. 2009/72/CE privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice și această practică există în mai multe state pornind de la importanța strategică a acestor obiecte de infrastructură, astfel că statul trebuie să dispună de un mecanism în sensul aprobării construcției de noi obiective prin prisma alinierii la obiectivele strategice trasate în documentele de politici.

Acquis-ul Uniunii Europene în domeniul energiei acoperă mai multe aspecte legate de „autorizarea”, „aprobare” și „licențierea” activităților din sectorul energiei electrice. Deși nu există o utilizare uniformă a acestor termeni la nivelul Uniunii Europene, se face distincția între: (a) autorizarea activităților legate de construirea, re tehnologizarea și exploatarea activelor de producție și (b) autorizarea activității economice (producerea de energie electrică). Procedura de autorizare prevăzută de Directiva nr. 2019/944 privind normele comune pentru piața internă de energie electrică se încadrează, în general, în prima categorie.

În ceea ce privește punerea în aplicare la nivel național, statele membre ale Uniunii Europene au flexibilitatea de a desemna autoritatea competentă responsabilă de autorizarea construirii de noi capacități de producere. Cadrul național de autorizare este specific noilor capacități care depășesc un anumit prag (variază semnificativ între statele membre ale Uniunii Europene), tipul de centrală electrică (surse regenerabile de energie, combustibili fosili), etc. Din 27 de state membre, procesul de autorizare se realizează de către Ministerul de resort în 9 state membre (Belgia, Croația, Cehia, Franța, Italia, Letonia, Slovacia, Slovenia, Spania), de către Autoritatea de reglementare în alte 9 state membre (Bulgaria, Estonia, Finlanda, Grecia, Ungaria, Irlanda, Lituania, Polonia, România), iar în 3 state membre (Germania, Țările de Jos, Suedia) nu sunt cerințe specifice de autorizare pentru construirea și exploatarea de noi centrale electrice.

De remarcat, și faptul că Regulamentul privind construcția/reconstrucția centralelor electrice, în vigoare, conține noțiuni și termeni care nu sunt ajustate la actualele rigori și nu corespund legislației primare și secundare în domeniul electroenergeticii, iar structura curentă a Regulamentului de asemenea nu corespunde întocmai cerințelor stabilite pentru actele normative ale Guvernului, inclusiv și prin prisma faptului că acest document nu a fost modificat timp de 20 de ani.

Respectiv, în conformitate cu art. 20 din Legea nr. 107/2016 cu privire la energie electrică, au fost introduse principii noi ce țin de producerea energiei electrice, inclusiv aferente autorizării de către Guvern a instalării de noi centrale electrice sau a majorării capacităților centralelor electrice existente o putere mai mare de 20 MW. Astfel, conform prevederilor legii, autorizarea instalării sau a majorării capacității unei centrale electrice se efectuează în baza unor criterii obiective, transparente și nediscriminatorii, care vizează, în special, următoarele:

- a) siguranța și securitatea centralei electrice, inclusiv impactul acesteia asupra siguranței și securității generale a sistemului electroenergetic;
- b) protecția sănătății și a siguranței publice;
- c) protecția mediului și reducerea emisiilor;
- d) utilizarea terenurilor și alegerea amplasamentelor;
- e) utilizarea bunurilor domeniului public;
- f) eficiența energetică;
- g) natura surselor primare;
- h) caracteristicile specifice producătorului, cum ar fi capacitățile tehnice, economice și financiare ale acestuia;
- i) conformitatea cu măsurile privind obligațiile de serviciu public, după caz;
- j) crearea de capacități de producere pentru realizarea obiectivelor cu privire la creșterea ponderii energiei din surse regenerabile de energie.

De asemenea, Legea nr. 107/2016 cu privire la energie electrică stabilește și alte cerințe care urmează a fi luate în considerație la autorizarea instalării centralelor electrice noi sau a majorării capacității centralelor electrice existente și anume:

- la autorizarea de către Guvern a instalării sau a majorării capacității centralelor electrice trebuie să se țină cont de planurile de dezvoltare regională, de urbanism și dezvoltare a teritoriului și de standardele tehnice;

- autorizarea instalării centralelor electrice noi sau a majorării capacității centralelor electrice existente poate fi refuzată solicitantului doar din motive obiective, nediscriminatorii și argumentate. Motivele refuzului se comunică în mod obligatoriu solicitantului;

- solicitantul este în drept să se adreseze în instanța de contencios administrativ în cazul refuzului de autorizare a instalării centralelor electrice noi/majorarea capacității centralei electrice existente.

Astfel, luând în considerare noul cadru legal, Regulamentul privind construcția/reconstrucția centralelor electrice, în vigoare, nu asigură implementarea principiilor stabilite în Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, și anume:

- nu stabilește în mod exhaustiv procedura care urmează a fi respectată în vederea autorizării de către Guvern a instalării noilor capacități de producere sau a majorării capacității centralelor electrice existente, fiind inclusă doar o prevedere generală care stipulează că pentru construcția/reconstrucția centralelor electrice cu o putere mai mare de 20 MW este necesară emiterea unei hotărâri de Guvern corespunzătoare;

- nu sunt stabilite în mod exhaustiv criteriile în baza cărora urmează a fi evaluate cererile privind autorizarea instalării noilor capacități de producere sau privind autorizarea majorării capacității centralelor electrice existente, iar evaluarea acestora se face în baza unor principii generale, fără a fi stabilite termenele concrete de examinare a solicitărilor.

- nu este clar stabilită procedura cum se formează Comisia privind autorizarea precum și nu este reglementat deloc modul de activitate al acesteia.

În contextul celor expuse, având în vedere cerințele Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, s-a constatat faptul că Regulamentul privind construcția/reconstrucția centralelor electrice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 436/2004, nu corespunde prevederilor Legii menționate, cu modificările ulterioare.

Prin aprobarea Regulamentului cu privire la construcția/reconstrucția centralelor electrice, în redacție nouă, se va asigura ajustarea cadrului legal secundar în corespundere cu prevederile celui primar, inclusiv excluderea interpretărilor și neconcordanțelor existente. Totodată, va fi stabilit un mecanism obiectiv, cu un grad mult mai înalt de transparență în procesului de autorizare, fapt care va influența pozitiv procesul de obținere a actelor permissive necesare construcției și punerii în funcțiune a capacităților noi de producere a energiei electrice.

Concomitent, urmare a examinării elementelor lipsă și a identificării modificărilor ce necesită a fi efectuate, s-a constatat că Regulamentul privind construcția/reconstrucția centralelor electrice, în vigoare, urmează a fi modificat esențial (mai mult de 75%), fapt care a determinat necesitatea elaborării unui proiect de Regulament privind construcția/reconstrucția centralelor electrice, în redacție nouă.

În fond, este de subliniat că lipsa unei proceduri distincte, clare și transparente de autorizare a construcției centralelor electrice cu o putere mai mare de 20 MW poate reduce încrederea investitorilor în schemele de sprijin și poate reduce capacitatea Guvernului de a avea o prognoză exactă a capacității sale de energie regenerabilă pe un orizont de timp de mai mulți ani.

Este relevant de menționat că Guvernul Republicii Moldova a aprobat în perioada anilor 1999-2004 câteva Hotărâri de Guvern privind construcția mai multor centrale electrice, majoritatea acestora fiind de capacități mari, cu puteri instalate de peste 100 MW, care însă nu au fost construite și respectiv prin prezenta Hotărâre de Guvern urmează a fi abrogate (a se vedea Tabelul 1).

Tabelul 1. Lista Hotărârilor de Guvern prin care a fost aprobată în perioada anilor 1999-2023 construcția centralelor electrice noi, precum și reconstrucția unei centrale existente.

Nr.	Hotărârea Guvernului	Locul amplasării	Putere instalată, MW	Statutul proiectului
1	Hotărârea nr. 3 din 12.01.1999	s. Budești, mun. Chișinău	123,4	Nerealizat, HG abrogată
2	Hotărârea nr. 1151 din 31.12.1999	or. Orhei	100	Nerealizat
3	Hotărârea nr. 215 din 20.03.2001	or. Căușeni	84	Nerealizat
4	Hotărârea nr. 481 din 18.06.2001	or. Ceadâr-Lunga	150-220	Nerealizat, HG abrogată
5	Hotărârea nr. 414 din 05.04.2002	mun. Bălți	120-150	Nerealizat, HG abrogată
6	Hotărârea nr. 713 din 23.06.2004	s. Burlăceni, r. Cahul	450	Nerealizat
7	Hotărârea nr. 1440 din 24.12.2004	mun. Bălți	450	Nerealizat
8	Hotărârea nr. 262 din 17.03.2000	mun. Chișinău	70	Nerealizat

Aprobarea Regulamentului la data publicării în Monitorul Oficial este condiționată de faptul că, de la începutul anului 2024, Ministerul a recepționat deja unele solicitări privind autorizarea construcției centralelor electrice, care nu pot fi analizate în conformitate cu Regulamentul în vigoare și astfel, întru a urgenta analiza solicitărilor depuse privind construcția centralelor electrice cu o putere mai mari de 20 MW, considerăm oportun ca Hotărârea de Guvern să intre în vigoare odată cu publicarea în Monitorul Oficial.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul nu conține norme de armonizare a legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Elaborarea și promovarea pentru aprobare de către Guvern a Proiectului Regulamentului privind construcția, reconstrucția și extinderea centralelor electrice se va realiza în conformitate cu cerințele și principiile stabilite în Legea nr. 107 /2016 cu privire la energia electrică.

Ca urmare, prin intervenția propusă, va fi stabilită procedura pentru dezvoltare a capacităților noi de producere a energiei electrice, care să ofere previzibilitate pentru potențialii investitori în construcția centralelor electrice și să asigure transparență în procesul de evaluare a solicitărilor și de emitere a hotărârii cu privire la autorizarea instalării centralelor electrice noi sau a majorării capacității centralelor electrice existente.

Este de menționat că, autorizarea instalării centralelor electrice cu o putere mai mică de 20 MW și majorării capacității centralelor electrice existente în cazul în care capacitatea adițională este mai mică de 20 MW nu cade sub incidența prezentului proiect de Regulament, autorizarea acestora se face în conformitate cu respectarea prevederilor art. 19 alin. (1) din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică.

Procedura de autorizare a instalării/majorării capacității centralei electrice în conformitate cu proiectul Regulamentului este simplificată și revizuită integral/structurată după cum urmează:

1. Depunerea documentației de autorizare de către solicitant și examinarea admisibilității acesteia

În proiectul Regulamentului sunt stabilite condițiile pe care trebuie să le întrunească solicitanții care intenționează să construiască/reconstruiască centrale electrice în vederea obținerii autorizării, precum și documentele specifice pe care urmează să le prezinte în acest scop.

Persoana care solicită autorizarea urmează să depună la organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei (în prezent, Ministerul Energiei) o cerere la care sunt anexate un set de acte cu privire la autorizarea instalării/majorării capacității centralei electrice, prin care confirmă întrunirea condițiilor specifice.

2. Examinarea de către Comisia de autorizare a documentației prezentate de solicitant și criteriile de evaluare

Regulamentul propus de asemenea stabilește cerințe specifice cu privire la crearea Comisiei de autorizare pentru examinarea documentației de autorizare, precum și cu privire la componența și atribuțiile grupului de lucru respectiv. Astfel, având în vedere specificul documentelor și a informațiilor care urmează a fi examinate, Comisia de autorizare în cauză urmează a fi creată prin ordinul Ministerului Energiei, fiind constituită din 5 membri, cu stabilirea unei rezerve de 5 membri supleanți.

Concomitent, în proiectul Regulamentului sunt definite cerințele specifice referitor la asigurarea confidențialității informațiilor examinate și imparțialitatea membrilor comisiei de autorizare, condițiile și circumstanțele în care membrii comisiei de autorizare urmează a fi înlocuiți în vederea asigurării activității obiective a comisiei, precum și referitor la modul în care sunt luate deciziile comisiei de autorizare.

Respectiv, este de menționat că, Comisia de autorizare urmează să se expună asupra oportunității admiterii solicitării privind autorizarea instalării/majorării capacității centralei electrice prin prezentarea unui aviz pozitiv sau negativ, elaborat în urma procedurii de evaluare.

Evaluarea proiectelor de instalare/majorare a capacității centralei electrice urmează a fi efectuată de către comisia de autorizare în baza criteriilor care reflectă aspecte tehnico-economice și de mediu:

- a) corespunderea tehnologiei cu politicile statului promovate prin prevederile Strategiei Energetice, Planului Național Integrat pentru Energie și Climă, a altor documente de politici energetice și tratate internaționale în vigoare la care Republica Moldova a aderat;
- b) credibilitatea racordării centralei electrice la rețelele electrice.
- c) credibilitatea tehnică a proiectului de instalare sau majorare a capacității centralei electrice;
- d) eligibilitatea terenului necesar pentru amplasarea centralei electrice în zona propusă de solicitant.

Pentru fiecare din criteriile enumerate, proiectul Regulamentului prevede lista documentelor și informații ce trebuie prezentate de către solicitanți în vederea demonstrării oportunității și a viabilității proiectului de instalare/ majorare a capacității centralei electrice.

Respectiv, în urma examinării solicitărilor în baza criteriilor menționate mai sus, comisia de autorizare va prezenta Ministerului Energiei un aviz pozitiv sau negativ. În cazul în care avizul este negativ, comisia de autorizare urmează să prezinte și motivele principale care justifică decizia respectivă.

3. Emiterea hotărârii cu privire la autorizarea instalării/majorării capacității centralei electrice

După primirea deciziei Comisiei de autorizare, în cazul în care decizia este una pozitivă. Ministerul Energiei urmează să elaboreze și să prezinte Guvernului pentru aprobare Hotărârea cu privire la autorizarea instalării/majorării capacității centralei electrice

Durata valabilității autorizării privind instalarea/majorarea capacității centralei electrice va fi stabilită în proiectul Hotărârii de autorizare, prezentat Guvernului pentru aprobare, ce ia în considerație durata de timp necesară pentru finalizarea lucrărilor de instalare și de punere în funcțiune a capacităților centralei electrice care se propune a fi instalată/majorată, indicată de solicitant în graficul de construcție, dar nu va depăși 60 luni, fără posibilitatea de prelungire.

Impactul asupra promovării utilizării energiei din surse regenerabile

În contextul aplicării schemelor de sprijin stabilite în Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, potențialii producători de energie electrică din surse regenerabile, care intenționează să instaleze centrale electrice cu o putere mai mare de limita de capacitate stabilită de Guvern, urmează să participe la licitație în vederea obținerii statutului de producător eligibil, în conformitate cu procedura și cerințele stabilite în Regulamentul privind

organizarea licitațiilor pentru oferirea statutului de producător eligibil, aprobat de Guvern.

Respectiv, în contextul în care un potențial producător de energie electrică din surse regenerabile participă la licitație și obține statul de producător eligibil în legătură cu construcția/majorarea capacității unei centrale electrice, cu o putere instalată de peste 20 MW, nu este necesară evaluarea suplimentară a proiectului respectiv conform Regulamentului privind construcția/reconstrucția centralelor electrice, acesta va fi autorizat conform prevederilor Regulamentului privind organizarea licitațiilor pentru oferirea statutului de producător eligibil, aprobat de Guvern.

5. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea prevederilor proiectului nu necesită alocarea resurselor financiare suplimentare de la bugetul de stat.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

În urma aprobării prezentului proiect de Hotărâre de Guvern urmează a fi abrogată Hotărârea Guvernului nr. 436/2004 despre aprobarea Regulamentului privind construcția/reconstrucția centralelor electrice.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

Proiectul va fi supus avizării și consultării publice în conformitate cu art. 32 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, prin expedierea acestuia tuturor părților interesate și plasat pe pagina web oficială a Ministerului Energiei, www.energie.gov.md la compartimentul Transparență/Anunțuri de proiecte și consultări publice.

8. Constatările expertizei anticorupție

Proiectul de hotărâre va fi remis Centrului Național Anticorupție pentru efectuarea expertizei anticorupție, conform prevederilor art. 35 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

9. Constatările expertizei de compatibilitate

Proiectul nu este elaborat în scopul armonizării legislației naționale cu legislația UE, exceptându-se astfel de la efectuarea expertizei de compatibilitate.

10. Constatările expertizei juridice

Proiectul de hotărâre va fi remis Ministerului Justiției pentru efectuarea expertizei juridice, conform prevederilor art. 37 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

11. Constatările altor expertize

Analiza impactului în procesul de fundamentare asupra Regulamentului privind construcția/reconstrucția centralelor electrice a fost examinată în Grupul de lucru al Comisiei de Stat pentru reglementarea activității de întreprinzător la ședința din 19 martie 2024, fiind susținută cu condiția luării în considerare a obiecțiilor și recomandărilor expuse, și nu cade sub incidența altor expertize necesare de a fi efectuate în condițiile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

Ministrul Energiei

Victor PARLICOV